

СУ „ИВАН ВАЗОВ“
8900 Нова Загора, ул. Петко Енев 54
☎0457/ 62044 e-mail: souvazov_nz@abv.bg

Приета с решение на Педагогически съвет – Протокол № 11 /07.09.2017г.

и утвърдена със заповед на директора РД – 06-1244/08.09.2017г.

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

Училищната програма на СУ „Иван Вазов“ – гр. Нова Загора за превенция на ранното напускане на училище от учениците е изработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване, на предложената от Европейската комисия „Стратегия за интелигентен устойчив растеж „Европа 2020” и на препоръките, направени във връзка с тях по отношение превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на всички деца на възможности за най- добър старт в живота.

ПРИНЦИПИ

Училищната програма за превенция на ранното напускане на училище от учениците кореспондира с темата за приобщаващо образование като предпоставка за предотвратяване на социалното изключване. Базира се на основни принципи на приобщаващо образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава

- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване

Визия

Програмата за превенция на ранното напускане на учениците се основава на иновативно, гъвкаво и личностно-ориентирано обучение:

- учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности
- да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество
- да развиват творческите си заложби и способности
- да изградят умения и навици за здравословен начин на живот
- училището да се утвърди като конкурентноспособен и привлекателен център за всички деца от района, подлежащи на задължително обучение

Визията на СУ „Иван Вазов” - гр. Нова Загора е на училище с традиции, в осигуряването на ефективна, качествена и достъпна подкрепа за деца и

ученици, застрашени от отпадане, която осигурява пълноценна личностна реализация в училищния живот, е фокусирана върху:

- разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците
- съчетаване на класно-урочни, извън-урочни и извънкласни форми на обучение и възпитание
- работа с талантливи деца
- работа с деца в неравностойно социално положение
- работа с деца със специални образователни потребности
- работа с деца с различна етническа принадлежност (билингви)
- уютна и функционална образователна среда

Идентификация на проблема

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем.

Причините за това са комплексни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия. В последно време се постигнаха добри резултати, като бе намален броя на отпадналите ученици в нашето училище, но се появиха една друга категория ученици, които са застрашени от отпадане. Анализирайки проблема констатирахме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат неизвинени отсъствия. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и голям брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане. В I-IV клас този проблем не е толкова изявен поради факта, че малките ученици са обгрижвани от един учител, който в повечето случаи е безспорен авторитет за тях. Там обаче се очертава друг проблем. В условията на обучение в преобладаваща двуезична среда, обучението на писмен и говорим книжовен български

език е затруднено и някои ученици трудно или въобще не се поддават на ограмотяване. Това от своя страна се явява в известна степен предпоставка за последващо затруднено обучение и развитие от V клас нагоре. Проблемът с отпадащите и застрашените от отпадане ученици е по-силно изразен от V до VIII клас, затова е нужно да се предприемат мерки от цялата педагогическа колегия със съдействието на ръководството.

Анализ на ситуацията

В началото на всяка учебна година в СУ „Иван Вазов” - гр. Нова Загора се извършва проучване и оценка на риска от отпадане на учениците от училище. За семействата на отсъстващите ученици образованието не е ценност- те считат, че то няма да допринесе за развитието на децата им, за успеха и реализацията в живота им. Като рискови фактори, предшестващи отпадането идентифицираме:

- Продължително отсъствие от училище
- Проблемна семейна среда
- Трудна адаптация към изискванията в училище

Това са ученици на много млади родители. Част от учениците допускащи отсъствия се отглеждат не от родителите си, а от баби, дядовци, по-големи сестри, а дори и далечни роднини.

Най- често срещаните причини за това са:

1.Социални и икономически причини: Липса на средства в следствие на безработица. Родителите са неграмотни или слабограмотни, с ниска степен на образование. Това е бариера за намиране на работа. Спиране на детето от училище под предлог,че „ще бъде откраднато”. Една част от тези отсъствия са от закъснения за час.Училището е отдалечено от ромския квартал и родителите на тези ученици считат, че осигуряването на децата им в училище е задължение на училището и учителите. Те изискват от училището осигуряване на превоз за децата с училищен автобус от квартал „Първи май“ до училището, който реално не им се дължи. В случаите, когато училищният автобус е развален и не влиза в квартала да извозва децата, голяма част от тях отсъстват или допускат закъснение. Родителите им отказват да довеждат децата в училище или ги спират временно.Дневният режим на учениците в начален етап, свързан със

сутрешно ставане по час и подготовка и изпращане на децата до училище не е създаден от родителите им. Не малка част от децата се изпращат на училище от родителите им за втория учебен час.

2. Семейни причини: Много често семействата заминават да работят в чужбина, като вземат и децата си с тях без да уведомят класния ръководител или училищното ръководство. Това е една от основните причини за наличието на отпаднали ученици в училище. Най-големия брой неизвинени отсъствия на учениците се дължи на натрупаните от тях отсъствия от момента на неявяване в училище до момента на подаването им като отпаднали, в процеса на издирване на учениците, установяване на причината за отсъствия и сигнализиране на съответните служби, имащи отношение към отпадането и задържането на децата в училище.

Силни страни на СУ „Иван Вазов“ – гр. Нова Загора:

- Квалифицирани учители
- Интерактивни методи на обучение
- Извънкласни дейности
- Възможности за изява на таланти
- Създаване на позитивна и приятелска среда
- Добра материална база
- Ежегодно поддържан регистър на ученици в риск от отпадане, на деца с родители в чужбина и на други категории от ЗЗД
- Работа по проекти

Слаби страни на СУ „Иван Вазов“ – гр. Нова Загора:

- Недостатъчна значимост на ученическото самоуправление за създаване на подкрепяща среда за типа ученици, застрашени от отпадане
- Недостатъчна мотивираност на педагогическите кадри за работа с проблемни деца и семейства
- Недостатъчна ефективност на взаимодействието „училище – родители“
- Относително голям брой извинени и неизвинени отсъствия на учениците

Възможности:

- кандидатстване по различни програми, насочени към финансиране на превантивни по отношение на отпадането дейности
- ранно идентифициране на децата в риск
- нови форми за по-голямо ангажиране на родителите
- ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училище
- обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят децата в риск да отпаднат от училище
- разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, психологическо консултиране, професионално ориентиране
- чрез активна работа със семейството поддържане на база данни, индивидуално портфолио, индивидуални програми разработени за всяко застрашено дете
- подобряване взаимодействието с извънучилищните институции

Заплахи:

- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите
- Липса на ефективни санкции за родителите
- Нисък жизнен стандарт на голяма част от семействата
- Междучелностни проблеми в семействата, водещи до отпадане на децата от училище
- Липса на финансови възможности от страна на училището за подкрепа на застрашените от отпадане ученици

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Основна цел: Създаване на подкрепяща среда за учениците в СУ „Иван Вазов“ – гр. Нова Загора

Подцели:

1. Изграждане на мотивация у учениците за посещение на училище и участие в живота на училищната общност

Индикатор за постигане – неизвинени и извинени отсъствия(намаляване)

2. Създаване на положителни нагласи към учебния процес

Индикатор за постигане – успехът на застрашените ученици

МЕРКИ (ДЕЙНОСТИ) ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ

1. Своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на училищния материал и застрашеност от отпадане ("ранен учебен неуспех").

1.1. Изготвяне на ежемесечни отчети от класните ръководители за броя на отсъствията и причините, поради които учениците отсъстват.

1.2. Актуализиране на регистъра на застрашените от отпадане деца.

1.3. Анализ на постиженията на застрашените от отпадане ученици и осъществяване на педагогическа подкрепа от страна на учителите и училищното ръководство.

1.3.1. Разработване на наваквсащи програми по съответните предмети.

1.3.2. Провеждане на задължителна допълнителна индивидуална и групова работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал от застрашените от отпадане ученици.

2. Мерки за превенция на ранното напускане на учениците в СУ „Иван Вазов“ – гр. Нова Загора

2.1. Откриване на силните страни на личността.

2.2. Включване на учениците в групи за извънкласни дейности по интереси.

2.3. Осигуряване на публични изяви на учениците с изявени дарби.

2.4. Поддържане на актуален регистър на учениците в риск от отпадане от училищната система с ясно определена причина или посочване на конкретния риск.

2.5. Поддържане на актуален регистър на учениците, на които единия или и двамата родители са в чужбина и живеят сами или се отглеждат от роднини.

2.6. Системни проверки от училищното ръководство в часовете, свързани с посещаемостта на учениците, вписването на отсъствията, коректното им отчитане от класните ръководители, организацията на неприсътвените форми на обучение.

2.7. Писмени обяснения от ученици, допуснали неизвинени отсъствия.

2.8. Своевременно уведомяване на службите ОЗД към СДСП, Детска педагогическа стая към РПУ, Прокуратура, Кризисен щаб и всички останали при установяване на дете в риск за живота и здравето, в риск от отпадане от училищната система. Уведомителни писма, придружени с направена оценка на риска, изработена от класния ръководител и психолога на училището.

2.9. Системно подаване на ежемесечните справки до СДСП за учениците допуснали 5 и повече от 5 неизвинени отсъствия с цел спиране на детските надбавки като рестриктивна мярка за семействата, които не осигуряват присъствието на детето в училище.

2.10. Изпращане на докладни записки на директора с предложения за налагане на административно наказание глоба на родители, които не осигуряват присъствието на децата си в училище при изчерпване на всички възможни начини за задържане на детето в училище и нито един от тях не е подействал.

2.11.Търсене подкрепата от Отдел "Култура, медийна политика и интеграция на малцинствата".

2.12.Системни разговори с родители и близки на ученици, лишавани от правото им на образование, най-често поради етнокултурни обичаи на съответната общност или в случаите на родителско безсилие.

2.13.Писмено уведомяване на родителите при първите неизвинени отсъствия, допуснати от децата им, с покана за разговор в училище.

2.14.Посещения от класните ръководители, педагогическият съветник, ръководството на училището по домовете на ученици в риск.

2.15.Включване на реинтегрираните ученици в допълнителни часове за консултации, в целодневна форма на обучение, в клубове за извънкласна дейност и други форми, които да превърнат училището в желана територия за детето и с цел преодоляване на изоставането в обучението в следствие на отсъствието на ученика от училище.

2.16.Работа на училищния психолог в посока на по-безболезнена интеграция в училищна среда на реинтегрирания ученик и преодоляване на психологическите му бариери.

2.17.Осъществяване на дейности от ученическият съвет и училищния клуб на БМЧК в подкрепа на ученици, които поради социални и икономически причини се нуждаят от учебници и учебни помагала, дрехи, обувки с цел превенция на отпадането на учениците по тези причини от училищната система.

2.18.Допълнителни часове и възможности чрез работа по проекти и програми за усвояването на български език на учениците билингви с цел преодоляване на езиковата бариера.

2.19.Включване на ученици в риск в сформирани клубове и във всички училищни мероприятия.

2.20.Активна работа за привличане на посетители от ученици билингви в училищната библиотека и включването му в организирането на училищни дейности с цел мотивиране за четене и усвояване на българския книжовен език.

2.21. Разширяване приложението на самостоятелната форма на обучение за лица, навършили шестнадесетгодишна възраст, които са отпаднали от училищната система, като реален шанс за продължаване на обучението и придобиване на степен на образование.

3. Осъществяване на ефективен диалог между училището и семействата на застрашените от отпадане ученици.

3.1. Въвеждане на алтернативи на традиционната родителска среща.

3.2. Организиране на кампании, които да стигнат до родители и настойници.

3.3. Засилване на контрола върху отсъствията и своевременно информиране на родителите.

3.4. Разпределяне на отговорностите и ангажиментите по отношение посещаемостта на училище между класните ръководители и родителите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ СЕ ОСНОВАВА НА ПРИНЦИПИТЕ НА ЗПУО, В СИЛА ОТ 01.08.2016Г.

УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ Е ПРИЕТА НА ЗАСЕДАНИЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИЯ СЪВЕТ – ПРОТОКОЛ № 12/07.2016Г.

УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ ПОДЛЕЖИ НА АКТУАЛИЗИРАНЕ.